

SOLAR ZONDER GRENZEN

Installeert zonnepanelen in het Zuiden, met aandacht voor lokale jobs en lokale winst

Jozefien VAN HUFFEL

West-Vlaanderen kroonde hem tot Jonge Ondernemer 2016, maar de blik van Bert BERNOLET is al gericht op West-Afrika sinds 2007. Zijn Solar Zonder Grenzen zoekt het evenwicht tussen ontwikkelingshulp van hieruit en ondernemen daar. „Ons bedrijf groeit en daar bijten we soms de tanden op stuk, maar we zoeken voort.”

Lalamila, Wadjado, Toumoulmou, Kpengbele. In maar liefst 150 dorpen zonder elektriciteitsvoorziening in het West-Afrikaanse land Togo installeerde Solar Zonder Grenzen de voorbije jaren een zonnepaneel. „Meestal liggen de zonnepanelen op het dak van de lokale ondernemer die de kiosk beheert. De laadkast staat dan in zijn huis- of slaapkamer”, zegt Bert Bernolet. „Andere dorpsbewoners huren er een oplaadbare lamp. Ze betalen omgerekend 15 eurocent voor een laadbeurt, de ondernemer betaalt huur voor de installatie.”

In België is Solar Zonder Grenzen een van de projecten van vzw BISZ (vereniging ter Bevordering van de Interculturele Samenwerking met het Zuiden), in 2007 opgericht door Bernolet, zijn vriendin en twee vrienden. In Afrika staat een onderneming in voor onder meer de installatie en het onderhoud van de kiosken. Opeenvolgende lessen uit de praktijk van de ontwikkelingssamenwerking brachten BISZ uiteindelijk bij dat model.

„Ik ben weliswaar industrieel ingenieur, maar ik had nog nooit een zonnepaneel van dichtbij gezien toen ik er met een naar Togo trok, gesponsord door de Katholieke Hogeschool Sint-Lieven”, zegt Bernolet. „We installeerden het op een ziekenhuis. Het ging om niet veel meer dan twee lampen, maar iedereen kwam kijken. Toen pas werd ik me bewust van de impact van elektriciteit. Dat wilden we voort uitwerken.”

Wereldwijd zou een op de zeven mensen nog steeds zonder elektriciteit leven. „Dat zijn veel bevellingen in het donker, veel kinderen die dagelijks hun huiswerk maken bij het licht van een ongezonde olielamp”, zegt Bernolet. Hij zocht werk bij bedrijven in de sector, om meer over zonnepanelen te weten te komen. „Infinity bleek uiteindelijk bereid om mijn loon te blijven betalen terwijl ik geld zocht om scholen, ziekenhuizen en watervoorzieningen van licht te voorzien. We voerden projecten uit in onder meer Guatemala en Mongolië, Tadjikistan en Kenia.”

Het waren mooie projecten, die mensen hielpen. „De installaties onderhouden, bleek echter een groot probleem. Als na

twee jaar een lamp stukgaat, wordt die vaak niet vervangen”, zegt Bernolet. „En als de batterijen het begeven – een grote kost – krijg je in het beste geval een vraag om nieuwe batterijen. Veel vaker hoor je niets.”

Daarom verruilde Solar Zonder Grenzen ontwikkelingshulp gedeeltelijk voor sociale economie. Bernolet: „Creëer je een ngo-sfeer, dan wordt er verwacht dat je voortdurend nieuwe middelen zendt. Zet je in op een lokaal bedrijf, dan moet dat winst maken. Sommigen vragen zich af of dat wel mag, winst maken op de kap van mensen die in armoede leven. Als het lukt, ben je echter wel zeker dat het project blijft bestaan.”

„Weinig bedrijven en ngo's investeren in Togo. Onze impact kan er groot zijn”

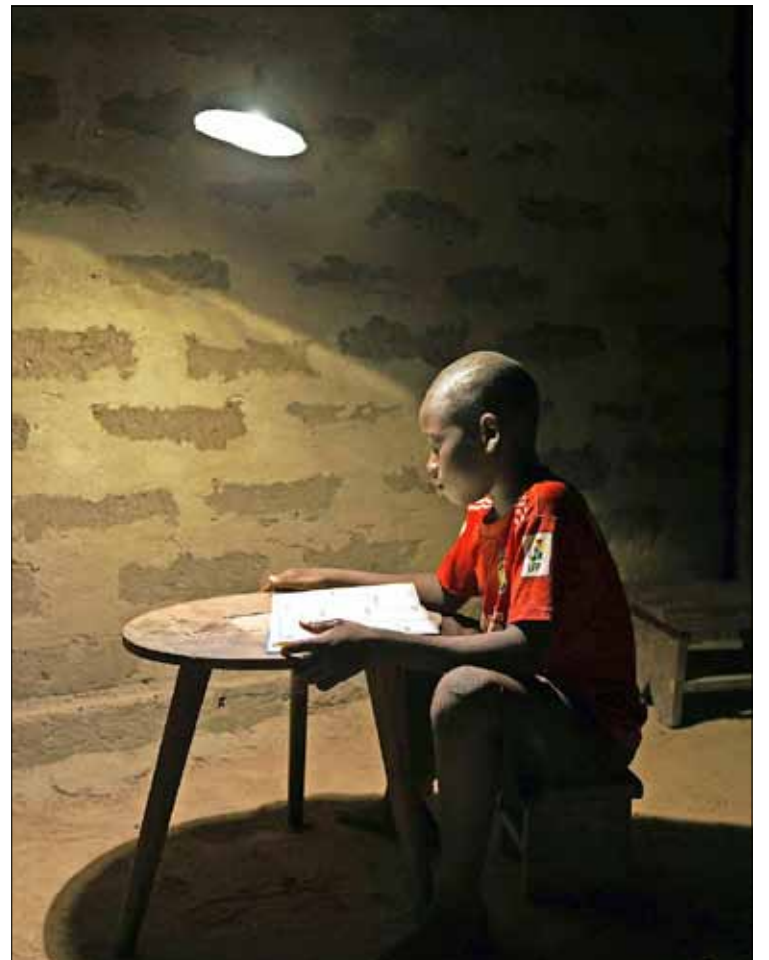
Solar Zonder Grenzen lanceerde het experiment in Togo. „Van alle landen die ik bezocht om zonnepanelen te installeren, zag ik daar het minst ontwikkeling. Het is het achtste armste land ter wereld en weinig bedrijven en ngo's investeren er. Daar kon onze impact het grootst zijn. Het sociale aspect, mensen in dorpen licht geven, blijft immers het be-

langrijkste. In Kenia of in Zuid-Afrika zou het veel makkelijker zijn om winst te maken met dit project, maar dat is niet de bedoeling.”

Aanvankelijk wilde Solar Zonder Grenzen oplaadbare lampen verkopen, ter plaatse gemaakt met onder meer een bokaal. „De lampen bleken echter nog te duur. In elk dorp waren er misschien vier mensen die ze konden betalen”, zegt Bernolet. „Vandaar de zonnepanelen en het huursysteem.”

Er werd een tweede lamp ontwikkeld, gemaakt in een gedroogde kalebas, bijeengehouden met een stuk fietsband en gesoldeerd in een kleine oven die Belgische vrijwilligers ontwierpen. „Nadat we er 17.000 verdeelden, kwamen echter welkelijks driehonderd lampen kapot terug”, zegt Bernolet. „Tachtig procent van de lampen wordt gebruikt door kinderen, om er huiswerk bij te maken. Ze prutsen ermee, laten ze vallen. Op die manier was zowat de hele ploeg voltijds aan het herstellen. Dat was niet duurzaam. Daarom verspreiden we nu lampen uit gerecycleerd plastic.”

Vzw BISZ staat enerzijds in voor de ontwikkeling van nieuwe technologieën. Zo werken Belgische vrijwilligers nu aan een slimme zonnepaneel, die ge-

Tachtig procent van de lampen wordt gebruikt door kinderen, om huiswerk bij te maken. © Solar Zonder Grenzen

De lampen, hier het model uit kalebassen, worden in Togo zelf in elkaar gezet en hersteld. © Solar Zonder Grenzen

gevens doorstuurt en die het mogelijk maakt dat de kioskhouders de huur per sms betalen. „Dat betaalsysteem maakt onder meer in Kenia opgang”, weet Bernolet. „Nu moeten we alle kiosken op regelde tijdstippen bezoeken, met zware onderhoudskosten

voor de motorfietsen als gevolg, dan zouden we alleen nog moeten uitrukken als de kiosk zelf een technisch defect meldt.”

Anderzijds financiert de vzw met giften en sponsoring de opleiding van mensen ter plaatse. „In elk dorp bezoeken we eerst de dorpschef en laten we de gemeenschap mee beslissen wie de zonnepaneel uitbaat, maar uiteraard is er jaloezie. Mensen opleiden is daarom erg belangrijk. Op dit moment bijten we de tanden wat stuk op de groei van het bedrijf. Want waar vind je beslagen managers in een land waar het onderwijs vierkant draait? We installeerden intussen echter ook zes kiosken in Benin en een, als test, in Kameroen. Daar genoten meer mensen een gedegen opleiding en zijn die managers minder een probleem.”

www.solarzondergrenzen.be

In elk dorp baat een lokale ondernemer de zonnepaneel uit. © Solar Zonder Grenzen